

Történelem

A történelemtanítás és -tanulás célja, hogy a tanuló megismerkedjen a történettudomány, valamint a hagyomány által legfontosabbnak elismert történelmi tényekkel, szereplőkkel, eseményekkel, történetekkel és folyamatokkal, valamint tudatosodjon benne nemzeti hovatartozása. Megismerkedjen a kulturális kódrendszer legalapvetőbb elemeivel, amelyek lehetővé teszik, hogy azonosuljon kultúránk alapértékeivel. Célja olyan, hazánk és az emberiség múltjával kapcsolatos műveltség és képességek elsajátíttatása és elsajátítása, amely közös kommunikációs alapot szolgáltatva biztosítja egymás kölcsönös elfogadását a szűkebb és tágabb közösségek számára. Fontos a történelmi folyamatok megértetése és megértése is, olyan történelmi tudat kialakítását megalapozva, amelynek révén egyrészt beláthatóvá válik, hogy a jelen a múlt történéseinek a következménye is; másrészt viszont az, hogy mai életünk hatást fog gyakorolni a jövő nemzedékek sorsára. A történelem tanulásának tehát nem pusztán az a célja, hogy megismerjük múltunkat, hanem az is, hogy jobban tudjunk tájékozódni a jelenben.

A történelem tantárgy tantervének középpontjában a magyar nemzet és Magyarország története áll. A tanuló a magyar történelmet általában kontinuitásában, az európai, illetve egyetemes történelmet szigetszerűen tanulmányozhatja, a konkrét történelmi helyzet jellegzetességeit figyelembe véve. Az általános iskolai történelemtanításnak egyszerre célja és feltétele a tanuló kíváncsiságának és tudásvágyának felkeltése és ébren tartása a történelem, illetve a közéleti kérdések iránt. Az egyes témák, tanítási módszerek és tanulói tevékenységek kiválasztása során mindig szem előtt kell tartani a tanulás élményszerűségének követelményét. A tanuló képzeletét, fantáziáját és érzelmeit megragadó témák, történetek és tevékenységek révén válhat eredményessé a történelem tanulása. A különböző korok életmódját tárgyaló témakörök és a történelmi portrék jó alkalmat adnak a szemléletes és élményszerű megjelenítésre (pl. képek, filmek, modellek, zenék, hangdokumentumok), a tanuló életéhez, érdeklődéséhez köthető témák tárgyalására, valamint érdekes, megrázó vagy éppen tréfás, de mindenképpen elgondolkodtató történetek elbeszélésére, illetve megjelenítésére.

A történelemtanulás ugyan az ötödik évfolyamon kezdődik, de iskolai előzményekre is támaszkodik; az 1–4. évfolyamon elsajátított kompetenciákra éppúgy, mint az alsó tagozat történelmi tárgyú olvasmányaira, illetve a tanulónak a nemzeti ünnepek iskolai megünneplése és az emlénapok nyomán keletkező tudására.

A történelem tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái:

A történelmi információk keresése és feldolgozása, a forráskritika, a következtetések levonása és egyéb gondolkodási műveletek közvetítő hatásuk révén általában fejlesztik a tanulási kompetenciákat. A történelmi értelmező kulcsfogalmak megértésén és állandó használatán keresztül a tanuló fejleszti a lényeges és kevésbé lényeges elemek megkülönböztetésének és rendszerezésének a tanulás során elengedhetetlenül fontos képességét. Ismeretszerzés személyes beszélgetésekből, tárgyak, épületek, képek közvetlen megfigyeléséből, hallott és olvasott elbeszélő szövegekből, különböző médiumok anyagából. Az információk rendszerezése és értelmezése. Kulcsszavak és kulcsmondatok keresése szövegekben. Vizuális rendezők (táblázatok, ábrák, vázlatok) készítése. Segédkönyvek, kézikönyvek, atlaszok, lexikonok használata. Az olvasmányokról lényegyet kiemelő jegyzetek készítése. A tanultak felhasználása új feladathelyzetekben.

Kommunikációs kompetenciák:

A történelmi források feldolgozása a szövegértés fejlesztésének egyik hatékony módja. A tanuló a felmerülő történelmi problémákról beszélgetéseket folytat, érveket gyűjt, azokat írásban és szóban összefoglalja, digitális kommunikációs eszközök segítségével mutatja be.

Digitális kompetenciák:

A történelem tanulása során a digitális eszközök etikus, felelősségteljes használatával a tanuló információkezelési és -feldolgozási készségei fejlődnek, ami elősegíti elemző és mérlegelő gondolkodása kialakulását és elmélyítését is, aminek része a megszerzett információk ellenőrzése, hitelességének vizsgálata. A történelmi forrásokat tartalmazó internetes portálok, hang- és filmarchívumok és adatbázisok megismerése és használata, az itt talált források feldolgozása elengedhetetlen feltétele a korszerű történelemtanulásnak. A digitális információfeldolgozás, illetve a digitális kommunikáció fejlesztésének nagy szerepe van a közéleti tájékozódási készségek kialakításában, így a felelős és aktív állampolgárrá nevelésben.

Gondolkodási kompetenciák:

A történelmi ismeretek, fogalmak elsajátításával, valamint a történelmi források és interpretációk mérlegelésével, hipotézisek alkotásával fejlődik az elemző, problémamegoldó gondolkodása. Mindezek együttesen segítik a differenciált történelmi gondolkodás kialakulását, melynek következtében a tanuló képessé válik események, folyamatok és jelenségek különböző szempontú megközelítésére, valamint bizonyos történések okainak és következményeinek több szempontú feltárására.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák:

A tanuló értékeli a válságos történelmi helyzetekben megnyilvánuló bátorság, kitartás, önfeláldozás, segítségnyújtás és szolidaritás követésre méltó példáit. A tanuló arra törekszik, hogy az emberi cselekedeteket, életutakat, élethelyzeteket, társadalmi folyamatokat és jelenségeket árnyaltan értelmezze.

A kreativitás a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái:

A történelem tanulása során a tanuló megismeri az emberiség, a magyarság kulturális örökségének fő elemeit. Értékeli a kiemelkedő emberi alkotásokat és értelmezi azok technológiai, tudományos és művészeti szerepét. Az egyes történelmi korszakok áttekintése során felismeri az értékteremtő alkotások jelentőségét, és elemző gondolkodással feltárja azoknak az életmódra, a mindennapokra gyakorolt hatását.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák:

A tanuló megismeri és értékeli az alkotó emberi tevékenységek változatos formáit. Az életmódtörténeti témakörök feldolgozása révén a tanuló felismeri, hogy a munkavégzés az egyén, a család és a társadalom létfenntartását biztosítja. A történelmi korszakok jellegzetes, egyedi vagy kiemelkedő példái kiindulópontként szolgálnak a saját életút tervezésekor, akár a pályaválasztás során is.

5–6. évfolyam

Az általános iskola 5–6. évfolyamán a történelemtanítás bevezeti a tanulót a történelmi múlt megismerésébe. A tantárgy iránti érdeklődés felkeltése, a pozitív hozzáállás megteremtése és a legfontosabb ismeretek elsajátítása mellett ekkor kezdődik a történelemtanuláshoz szükséges alapvető tanulásmódszertani jártasságok, készségek kialakítása. A tanuló egyfelől megismerkedik az ókor, középkor, kora újkor és az újkor történelmének néhány jellemző vonásával, jelenségével, a magyar történelem legfontosabb fordulópontjaival, hőseivel és szereplőivel a 19. század közepéig. Elsajátítja, és alkalmazni kezdi a kulcsfogalmakat, gyakorolja a változatos tevékenységformákat – információszerzés és -feldolgozás; tájékozódás időben és térben; történetek megértése, elbeszélése, megvitatása stb. –, amelyek megalapozzák történelemtanulási készségeinek fejlődését, történelmi gondolkodásának kialakulását.

Ebben a szakaszban elsősorban konkrét történelmi események és élethelyzetek, szokások képszerű bemutatása, történetek elmesélése a jellemző. A tantervi témakörök egy jelentős részét történelmi korok szerint beágyazott életmódtörténelmi és portré témák adják. Előbbiek a régmúlt korok embereinek életét mutatják be egy-egy konkrét település és nép mikrovilágán, illetve az ezekhez kapcsolódó történeteken keresztül.

FEJLESZTÉSI TERÜLETEKHEZ KAPCSOLÓDÓ TANULÁSI EREDMÉNYEK (ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK)

TÖRTÉNELMI ISMERETEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

- ismeri és fel tudja idézni a magyar és az európai történelmi hagyományhoz kapcsolódó legfontosabb mítoszokat, mondákat, történeteket, elbeszéléseket;
- be tudja mutatni a különböző korok életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az egyes történelmi korszakokban élt emberek életét befolyásoló tényezőket;
- tisztában van a zsidó-keresztény kultúra kialakulásának főbb állomásaival, ismeri a legfontosabb tanításait és hatását az európai civilizációra és Magyarországra;
- ismeri a középkori és újkori magyar történelem kiemelkedő alakjait, cselekedeteiket, illetve szerepüket a magyar nemzet történetében;

- fel tudja idézni a középkori és újkori magyar történelem legfontosabb eseményeit, jelenségeit, folyamatait, és fordulópontjait a honfoglalástól napjainkig;
- képes felidézni a magyar nemzet honvédő és szabadságharcait, példákat hoz a hazaszeretet, önfeláldozás és hősiesség megnyilvánulásaira;
- tisztában van a középkor és újkor világképének fő vonásaival;
- ismeri és be tudja mutatni a 19. századi modernizáció gazdasági társadalmi és kulturális hatásait Magyarországon és a világban;
- ismeri a különböző korok hadviselési szokásait, jellemzőit;
- példákat tud felhozni arra, hogy a történelem során miként járultak hozzá a magyarok Európa és a világ kulturális, tudományos és politikai fejlődéséhez;
- ismeri a magyarság, illetve a Kárpát-medence népei együttélésének jellemzőit a középkorban és újkorban, példákat hoz a magyar nemzet és a közép-európai régió népeinek kapcsolatára és együttműködésére;
- valós képet alkotva képes elhelyezni Magyarországot a középkori és újkori európai történelmi folyamatokban.

ISMERETSZERZÉS ÉS FORRÁSHASZNÁLAT

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- képes ismereteket szerezni személyes beszélgetésekből, olvasott és hallott, valamint a különböző médiumok által felkínált szöveges és képi anyagokból;
- kiemel lényeges információkat (kulcsszavakat) elbeszélő vagy leíró szövegekből, illetve rövidebb magyarázó szövegekből, és az ezek alapján megfogalmazott kérdésekre egyszerű válaszokat képes adni;
- megadott szempontok alapján, tanári útmutatás segítségével történelmi információkat gyűjt különböző médiumokból és forrásokból (könyvek, atlaszok, kronológiák, könyvtárak, múzeumok anyagai, filmek; nyomtatott és digitális, vizuális források);
- képes magatartásformák megfigyelésére és jellemzésére;
- megadott szempontok alapján rendszerezi a történelmi információkat;
- felismeri, hogy melyik szöveg, kép, egyszerű ábra kapcsolódik az adott történelmi témához;
- képen, egyszerű ábrán ábrázolt folyamatot, jelenséget saját szavaival le tud írni;
- képes különbséget tenni források között típus és kontextus alapján;
- össze tudja vetni a forrásokban található információkat az ismereteivel;

- meg tudja vizsgálni, hogy a történet szerzője résztvevője vagy kortársa volt-e az eseményeknek;
- egyszerű következtetéseket von le, és véleményt tud alkotni.

TÁJÉKOZÓDÁS IDŐBEN ÉS TÉRBEN

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a nagy történelmi korszakok elnevezését és időhatárait, néhány kiemelten fontos esemény és jelenség időpontját;
- használja az idő tagolására szolgáló kifejezéseket, történelmi eseményre, jelenségre, korszakra való utalással végez időmeghatározást;
- időrendbe tud állítani történelmi eseményeket, képes az idő ábrázolására pl. időszalag segítségével;
- a tanult történelmi eseményeket, jelenségeket, személyeket, képeket hozzá tudja rendelni egy adott történelmi korhoz, régióhoz, államhoz;
- használ különböző történelmi térképeket a fontosabb történelmi események helyszíneinek azonosítására, egyszerű jelenségek leolvasására, vaktérképen való elhelyezésére;
- egyszerű alaprajzokat, modelleket, térképvázlatokat (pl. települések, épületek, csaták) tervez és készít.

SZAKTÁRGYI KOMMUNIKÁCIÓ

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- önállóan képes eseményeket, történeteket elmondani, történelmi személyeket bemutatni, saját véleményt megfogalmazni;
- össze tudja foglalni saját szavaival hosszabb elbeszélő vagy leíró szövegek tartalmát;
- az általa gyűjtött történelmi adatokból, szövegekből rövid tartalmi ismertetőt tud készíteni;
- képes önálló kérdések megfogalmazására a tárgyalt történelmi témával, eseményekkel kapcsolatban;
- képes rövid fogalmazások készítésére egy-egy történetről, történelmi témáról;

- különböző történelmi korszakok, történelmi kérdések tárgyalása során alkalmazza az értelmező és tartalmi kulcsfogalmakat, továbbá használja a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat;
- tud egyszerű vizuális rendezőket kiegészíteni hagyományos vagy digitális módon (táblázatok, ábrák, tablók, rajzok, vázlatok) egy történelmi témáról;
- egyszerű történelmi témáról tanári útmutatás segítségével kiselőadást állít össze és mutat be;
- egyszerű történelmi kérdésekről véleményt tud megfogalmazni, állításait alátámasztja;
- meghallgatja mások véleményét, érveit;
- tanári segítséggel dramatikusan, szerepjáték formájában tud megjeleníteni történelmi eseményeket, jelenségeket, személyiségeket.

TÖRTÉNELMI GONDOLKODÁS

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- adott történetben különbséget tud tenni fiktív és valós, irreális és reális elemek között;
- képes megfigyelni és összehasonlítani a történelemben előforduló különböző emberi magatartásformákat és élethelyzeteket;
- a történelmi eseményekkel és személyekkel kapcsolatban önálló kérdéseket fogalmaz meg;
- feltételezéseket fogalmaz meg történelmi személyek cselekedeteinek mozgatórugóiról, és alátámasztja azokat;
- a történelmi szereplők megnyilvánulásainak szándékot tulajdonít;
- önálló véleményt képes megfogalmazni történelmi szereplőkről, eseményekről;
- felismeri a különböző korokra és régiókra jellemző tárgyakat, alkotásokat, életmódokat, szokásokat, változásokat, képes azokat összehasonlítani egymással, illetve a mai korral;
- példákat hoz a történelmi jelenségekre;
- felismeri, hogy az emberi cselekedet és annak következménye között szoros kapcsolat van.

5. évfolyam

heti óraszám: 2,5 óra

éves óraszám: 85 óra

Témakörök áttekintő táblázata:

Témakör	Óraszám
Személyes történelem	7 óra
Fejezetek az ókor történetéből	20 óra
A kereszténység	5 óra
A középkor világi	20 óra
Képek és portrék az Árpád-kor történetéből	33 óra
összes óraszám	85 óra

Témakör: Személyes történelem

óraszám: 7 óra

Előzetes tudás: a tanuló felhasználja a korábbi évfolyamokon szerzett kompetenciáit, az alsó évfolyamokon hasonló téma feldolgozásakor szerzett ismereteit. A negatív számok használata a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság), a számok helye a számegyenesen. Az idő mérése.

Nevelési-fejlesztési cél: a tanuló önállóan képes személyes élményeinek elmesélésére, képes kronológiai sorrend felállítására személyes és családja történetében. Megadott szempontok alapján, tanári útmutatás segítségével információkat gyűjt.

TÉMÁK	ALTÉMÁK	FOGALMAK/ ADATOK	FEJLESZTÉSI FELADATOK
Körülöttem a világ	Családi fotók és személyes tárgyak	fogalmak: kódex, régész, történelmi emlék	Egyszerű személyes történetek elmesélése, családi fotók, tárgyak gyűjtésével, rendszerezésével.
	Egy nap dokumentálása		
	Személyes történetek elbeszélése		
	Kódexkészítés		
Címer, zászló pecsét, az idő mérése	Címerek és zászlók alkotóelemei	Kr. e., Kr.u., évszázad, évezred őskor, ókor, középkor, újkor, modernkor/jelenkor Kr.e. 3000., 476, 1492, 1914	Címerek értelmezése, információk gyűjtése képi és tárgyi forrásokból megadott szempontok szerint. A történelmi idő ábrázolása vizuális eszközökkel. Egyes események elhelyezése az időben
	A hitelesítés eszköze: a pecsét		
	Személyes címer-, zászló-, és pecsétkészítés		
	Az időszámítás		

Témakör: Fejezetek az ókor történetéből

Órakeret: 20 óra

Nevelési-fejlesztési cél: A tanuló ismerje fel az emberi munka és a környezethez való alkalmazkodás jelentőségét, valamint a különböző emberi közösségeknek (család, törzs stb.) az egyes történelmi korokban betöltött szerepét. Tudatosulnak benne az állam különböző társadalomszervező funkciói (munka megszervezése, védelem stb.). Belátja, hogy az emberi civilizációt sokak munkája teremtette meg, valamint a múlt emlékei, maradványai megóvásra érdemesek. Képes tankönyvi olvasmányok és képek által közvetített történetekből ismereteket szerezni az ókori államokról, valamint azok valós és a fiktív elemeinek a megkülönböztetésére a régi korokról szóló történetekben. A történetek elmesélésével fejleszti szóbeli kifejezőmódját. Megérti az időszámítás jelentőségét és megismeri annak technikáját. Felismeri a történelmi térképek sajátosságait, a földrajzi térképekhez viszonyítva is.

Témák	Altémák	Fogalmak/adatok	Fejlesztési feladatok
Az ókori Egyiptom világa	Földművelés a Nílus mentén. Hitvilág és halottkultusz, a piramisok és a Királyok Völgye, Memphis, Théba Művészetek, tudomány, írás Ókori keleti örökségünk Mezopotámia, India, Kína területéről. Az írásbeliség kezdetei.	Fogalmak: öntözéses földművelés, fáraó, piramis, többistenhit, hieroglifa, ékírás, betűírás, múmia Személyek: Kheopsz, Tutánhamon Kronológia: Kr.e.3000. Topográfia:Egyiptom, Nílus, Ókori Kelet, Mezopotámia, Kína	A folyammenti népek életmódja. Információk gyűjtése a különböző médiumok segítségével.

<p>Az ókori Hellász öröksége</p>	<p>Mindennapok egy görög városállamban: Athén, Spárta</p> <p>Az athéni és spártai nevelés</p> <p>A görög vallás és az olümpiai játékok.</p> <p>Történetek a görög-perzsa háborúk korából, a görög hadviselés a marathóni csata példáján.</p> <p>Művészek és művészetek, tudósok és tudomány az ókori görög világban Az ókor nagy csodái</p> <p>Történetek Nagy Sándorról</p>	<p>Fogalmak: mítosz, városállam, olimpia, népgyűlés, jósa, Akropolisz, falanx</p> <p>Személyek: Zeusz és a görög istenek, Periklész, Nagy Sándor</p> <p>Topográfia: Balkán-félsziget, Olümposz, Athén, Spárta, Mükéné, Perzsa Birodalom, Marathón</p> <p>Évszámok: Kr. e. 776 (az első feljegyzett olimpia játékok), Kr. e. 490 (a marathóni csata)</p>	<p>Az ókori görögök életmódjának főbb vonásai.</p> <p>Információk gyűjtése az ókori és a modern olimpiai játékokról.</p> <p>A tanult háborúk okainak, következményeinek bemutatása; illetve a hősökhoz kapcsolódó történetek felidézése.</p> <p>A mítoszok főbb elemeinek megismerése.</p> <p>Történelmi mozgások (pl. hadmozdulatok, hadjáratok)nyomon követése történelmi térképen.</p>
<p>Az ókori Róma öröksége</p>	<p>Róma alapítása a mondákban és a valóságban.</p> <p>Egy római polgár mindennapjai.</p>	<p>Fogalmak: provincia, rabszolga, gladiátor, szenátus, császár, amfiteátrum, Colosseum, légió</p>	<p>Az ókori rómaiak élete.</p> <p>A tanult háborúk okainak, következményeinek bemutatása; illetve a</p>

	<p>A gladiátorviadatok és kocsiversenyek.</p> <p>Róma terjeszkedésének kezdetei: a pun háborúk.</p> <p>Az ókor tankjai: Hannibál elefántjai.</p> <p>Köztársaságból egyeduralkodó. Híres és hírhedt császárok. Caesar légioi</p> <p>A régi Róma művészeti emlékei, híres tudósai és művészei.</p> <p>Pannónia provincia</p> <p>A Római Birodalom szétesése</p>	<p>Személyek: Romulus, Remus, Hannibál, Scipio, Julius Caesar, Augustus</p> <p>Kronológia: Kr.e.753. Róma alapítása a hagyomány szerint, Kr. e.202. Zama csata, Kr.e.44. Caesar meggyilkolása, Kr.u. Nyugatrómai Birodalom bukása</p> <p>Topográfia: Itáliai-félsziget, Róma, Karthago, Pannónia, Aquincum, Római Birodalom</p>	<p>hősökhöz kapcsolódó történetek felidézése.</p> <p>Történelmi mozgások (pl. hadmozdulatok, hadjáratok)nyomon követése történelmi térképen.</p> <p>A Római Birodalom földrajzi kiterjedésének nyomon követése a térképen.</p> <p>Információk gyűjtése a rabszolgák helyzetéről.</p> <p>Mai magyar településnevek azonosítása az ókori Pannónia térképén.</p>
<p>Képek a népvándorlás korából</p>	<p>A Hun Birodalom</p> <p>Attila és hadjáratai: a catalaunumi csata</p>	<p>fogalom: népvándorlás</p> <p>Személy: Attila</p>	<p>Történelmi mozgások (pl. hadmozdulatok, hadjáratok)nyomon</p>

			<p>követése történelmi térképen.</p> <p>A Hun Birodalom földrajzi kiterjedésének nyomon követése a térképen.</p>
--	--	--	--

Témakör: Kereszténység

Órakeret:5 óra

Témák	Altémák	Fogalmak/adatok	Fejlesztési/adatok
Az Ószövetség népe	<p>Az Ószövetség/ Héber Biblia: Ábrahám és Mózes.</p> <p>Az önálló zsidó állam alapítói: Dávid és Salamon története.</p>	<p>Fogalmak: egyistenhit, Ószövetség, zsidó vallás, Tóra</p> <p>Személyek: Ádám, Éva, Noé, Mózes, Dávid, Salamon</p> <p>Topográfia: Jeruzsálem, Betlehem</p>	<p>A Héber Biblia máig ható innovációi: egyistenhit, tízparancsolat, heti pihenőnap</p>
Jézus élete, tanításai és a kereszténység	<p>Történetek az Újszövetségből.</p> <p>A kereszténység főbb tanításai.</p>	<p>Fogalmak:Újszövetség, evangélium, keresztény vallás, keresztség, úrvacsora</p>	<p>Jézus életének legfontosabb eseményeinek bemutatása.</p>

	<p>A kereszténység elterjedése.</p> <p>A keresztény hitélet színterei és szertartásai.</p> <p>A kereszténység jelképei</p>	<p>Személyek: Jézus, Mária, József, Szent Péter és Szent Pál apostolok</p> <p>Topográfia: Jeruzsálem, Betlehem</p>	<p>Jézus erkölcsi tanításainak értelmezése.</p> <p>A kereszténység fő jellemzőinek és elterjedésének bemutatása.</p>
--	--	--	--

Témakör: A középkor világa

Órakeret: 20 óra

Nevelési-fejlesztési cél: A tanuló ismerje fel, hogy a különböző népek vallása, kulturális, társadalmi és gazdasági tevékenysége kölcsönösen hat egymásra. Lássa, hogy a közösségeket a munka tartja fenn, a gazdasági fejlődés szempontjából pedig fontos az egyéni érdekelttség, valamint azt, hogy a társadalmi életet a szellemi és anyagi viszonyok együttesen határozzák meg. Érzékelje, hogy a korszak meghatározó vallási és szellemi irányzatainak (lovagi kultúra, humanizmus stb.) máig mutató hatásuk van. Ismerje fel a középkori keresztény államok kialakulása jelentőségét. Képes a középkori Európa főbb változásainak a bemutatására, meghatározó vallásainak megkülönböztetésére jellegzetességeik alapján.

Témák	Altémák	Fogalmak/adatok	Fejlesztési/adatok
Élet a várban	<p>A fontosabb európai államok az első ezredfordulón.</p> <p>Királyok és nemesek.</p> <p>Várepítészet.</p>	<p>Fogalmak: középkor, hűbérúr, hűbéres, vár, robot, tized, kilenced, földbér, majorság, földesúr</p> <p>Személyek: Nagy Károly</p>	<p>Az egyes középkori társadalmi rétegek életformája közti eltérések összehasonlítása.</p> <p>A középkori város és a falu</p>

	<p>Az uradalom működése, a falvak világa. Földesurak és jobbágyok.</p>	<p>Kronológia: 800. Nagy Károly uralkodása</p> <p>Topográfia: Frank Birodalom, Franciaország, Anglia</p>	<p>összehasonlítása megadott szempontok alapján (pl. jellegzetes foglalkozások, életmód).</p> <p>, rekonstrukciós ábrán.</p>
<p>Élet a középkori városban</p>	<p>A polgárok. A céhek kialakulása, feladatai és működésük.</p> <p>A távolsági kereskedelem vízen és szárazföldön.</p> <p>Építészet a városokban: lakóházak, középületek, katedrálisok.</p> <p>Könyvnyomtatás, reneszánsz és humanizmus.</p>	<p>Fogalmak: középkori város, rendiség, céh, járvány, távolsági kereskedelem, könyvnyomtatás.</p> <p>Személyek: Gutenberg</p>	<p>A középkori és a mai életforma néhány jellegzetességének összehasonlítása.</p> <p>A középkori kultúra főbb vonásainak felidézése.</p> <p>Az egyes középkori társadalmi rétegek életformája közti eltérések összehasonlítása.</p> <p>A középkori város és a falu összehasonlítása megadott szempontok alapján (pl. jellegzetes foglalkozások, életmód).</p>

<p>Élet a kolostorban</p>	<p>A középkori egyházszerkezet.</p> <p>A szerzetesség és a kolostor.</p> <p>Rómán és gótikus templomépítészet híres középkori egyházi emlékek.</p> <p>Oktatás a középkorban.</p>	<p>Fogalmak: pápa, szerzetes, bencés rend, pálos rend, ferences rend, klarisszák, kolostor, katolikus, román stílus, gótikus stílus</p> <p>Személyek: Szent Benedek, Szent Ferenc</p> <p>Topográfia: Pannonhalma</p>	<p>A középkori kultúra főbb vonásainak felidézése.</p>
<p>A keresztes lovagok világa</p>	<p>Az iszlám</p> <p>A nehézlovas harcmodor.</p> <p>Keresztesek a Szentföldön.</p> <p>A lovagi életforma és kultúra.</p>	<p>Fogalmak: lovag, keresztes hadjárat, templomosok</p> <p>Személyek: Mohamed</p> <p>Topográfia: Szentföld, Mekka</p> <p>Kronológia: 622. Mohamed „futása”</p>	<p>A középkori kultúra főbb vonásainak felidézése.</p> <p>A középkori hadviselés legalapvetőbb jellemzőinek bemutatása.</p> <p>A középkori páncélos lovag felismerése, fegyverzetének azonosítása képen</p>

Témakör: Képek és portrék az Árpád-kor történetéből

Órakeret: 33 óra

Nevelési-fejlesztési cél: A tanuló megbecsüli az országalapítók és -építők (uralkodók és közemberek) munkáját és emlékét. Felismeri a közösségi összefogás, áldozatkészség és helytállás erejét a haza építésében és védelmében. Értékeli hazánk európai keresztény államközösségbe való sikeres beilleszkedését, felismeri a keresztény értékrend máig ható elemeit és azok jelentőségét. Belátja, hogy az utókor a korszak szereplőit a közösség érdekében tett cselekedeteik alapján értékeli. Megismeri és feldolgozza a magyarság régmúltját, a tények és a vitatott kérdések (eredet, rokonság stb.) együttes feltárásával is. Felismeri a mondák és valóság közötti kapcsolatokat és ellentmondásokat egyaránt. Különböző források feldolgozása és ütköztetése révén fejleszti kritikai gondolkodását.

Témák	Altémák	Fogalmak/adatok	Fejlesztési/adatok
Történetek a magyarok eredetéről	A hun-magyar eredettörténet a krónikákban: Hunor, Magor; Csaba királyfi. Az Árpád-ház eredettörténete: Emese álma, vérszerződés. A magyarok hiedelemvilága	Fogalmak: hunok, finnugor, törzs, vérszerződés, fejedelem, táltos, sámán, honfoglalás, székelyek Személyek: Álmos, Árpád Topográfia: Etelköz, Vereckei-hágó, Kárpát-medence	A mondák és a valóság közötti kapcsolatok és ellentmondások felismerése. A tanult mondai történetek felidézése, a mondai hősök szándékainak azonosítása. Mondai szereplők felismerése képek, művészeti alkotások alapján.

<p>Honfoglalás és kalandozások</p>	<p>Álmos és Árpád alakja a krónikákban. A honfoglalás: Etelközből a Kárpát-medencébe. Történetek a kalandozó magyarokról.</p>	<p>Fogalmak: kalandozások, törzsek, vezérek, kende, gyula, sámán Személyek: Álmos, Árpád</p>	<p>A tanult mondai történetek felidézése, a mondai hősök szándékainak azonosítása. Mondai szereplők felismerése képek, művészeti alkotások alapján. Rekonstrukciós rajzok, ábrák elemzése és/vagy készítése a honfoglaló magyarok viseletéről, lakóhelyéről, fegyverzetéről.</p>
<p>Szent István és a magyar állam</p>	<p>Géza és István alakja a krónikákban. István harca Koppánnal és a koronázás. Államalapítás: egyházszerzés, vármegyék és törvények.</p>	<p>Fogalmak: vármegye, tized, ispán, Szent Korona, tatárok/mongolok, kunok. Személyek: Géza, I. (Szent) István, I.,</p>	<p>Történetek felidézése az Árpád-kori magyar történelemből. A tanult történelmi személyek jelentőségének felismerése. A tanult uralkodók elhelyezése az időszalagon.</p>

Magyarország koronázási jelvényei	Szent Korona. Palást, jogar, országalma.	Fogalmak: koronázási jelvény, Szent Korona Topográfia: Székesfehérvár, Esztergom	
Árpád-házi királyportrék	Szent László, a lovagkirály. Könyves Kálmán, a művelt király. III. Béla, a nagyhatalmú király. II. András és az Aranybulla IV. Béla és a tatárjárás.	Személyek: (Szent) László, Könyves Kálmán, III. Béla, IV. Béla Topográfia: Esztergom, Buda, Székesfehérvár, Horvátország, Muhi, Német-római Császárság.	
Árpád-kori szentek	Szent Gellért. Szent Erzsébet. Szent Margit.	Személyek: Szent Gellért, Szent Erzsébet, Szent Margit.	Történetek felidézése az Árpád- kori magyar történelemből.
Árpád-kori győztes harcok és csaták	A pozsonyi csata. Német támadások nyugatról: felperzselt föld és a vértesi csata. Nomád támadások keletről: a kerlési csata, muhi csata.	Topográfia: Esztergom, Buda, Székesfehérvár, Horvátország, Muhi, Német-római Császárság.	Történetek felidézése az Árpád- kori magyar történelemből. A tanult történelmi személyek jelentőségének felismerése. A tanult uralkodók elhelyezése az időszalagon.

A továbbhaladás feltételei:

A tanuló ismerje a történelmi korszakokat, elnevezésüket, kezdetüket, végüket. A térkép segítségével be tudja azonosítani a tanult ókori államokat. Ismerje a görög/római mitológia főbb isteneit, a demokrácia, városállam fogalmát. Ismerje a Római Birodalom kialakulásának főbb lépéseit; a provincia, császárság, a légió fogalmát. Ismerje a kereszténység kialakulásának történetét, a középkori kereszténység történetét. A térkép segítségével ismertesse a honfoglalás állomásait. Ismerje a jelentős Árpád-házi királyok nevét, tevékenységét (Szent István, Szent László, II. András, IV. Béla). Ismerje a hűbériség, jobbágyság fogalmát.

6. évfolyam

heti óraszám: 2 óra

éves óraszám: 68 óra

Témakörök áttekintő táblázata:

Témakör	Óraszám
Képek és portrék a magyar állam virágkorából	14 óra
Új látóhatárok	12 óra
Portrék és történetek Magyarország kora újkori történetéből	13 óra
Élet a kora újkori Magyarországon	5 óra
Forradalmak kora	10 óra
A magyar nemzeti ébredés és polgárosodás kora	14 óra
összes óraszám	68 óra

Témakör: Képek és portrék a magyar állam virágkorából

órakeret: 14 óra

Nevelési-fejlesztési cél: Tudatosul a tanulóban, hogy a királyokat, uralkodókat a történetekben megismert személyes tulajdonságaik és a kor kihívásaira adott (a céljai társadalom életére hatást gyakorolt) válaszaik eredményessége, illetve önfeláldozó magatartásuk alapján őrzi meg a történelmi emlékezet. Látja a történelmi személyiség szerepét, jelentőségét, képes személyek,

csoporthoz tartozó tetteinek megindokolására, valamint történetek mesei és valóságos elemeinek megkülönböztetésére. Megérti és értelmezi a képi és írásos források szövegét.

Témák	Altémák	Fogalmak/adatok	Fejlesztési/adatok
Magyar királyportrék a 14–15. századból	Károly és az aranyforint. Nagy Lajos, a hódító. Luxemburgi Zsigmond, a császár.	Fogalmak: aranyforint, bányabér, kapuadó, harmincadvám, regálé, úriszék, ösiség, Sárkányrend Személyek: I. (Anjou) Károly, I. (Nagy) Lajos, Luxemburgi Zsigmond. Kronológia: 1335. visegrádi királytalálkozó, 1351. ösiség törvénye Topográfia: Lengyelország, Oszmán Birodalom	A mondák és a valóság közötti kapcsolatok és ellentmondások felismerése. Tematikus térkép értelmezése és/vagy térképvázlat készítése Nagy Lajos hódításairól A tanult történelmi személyek jelentőségének felismerése
Hunyadi János a törökverő	Hunyadi János, a sokoldalú hadvezér. A nándorfehérvári diadal.	Fogalmak: kormányzó Személyek: I. Ulászló	Tematikus térkép értelmezése és/vagy térképvázlat készítése Hunyadi János hadjáratairól.

		<p>Kronológia: 1456. nándorfehérvári diadal</p> <p>Topográfia: Oszmán Birodalom, Nándorfehérvár.</p>	<p>A tanult történelmi személyek jelentőségének felismerése</p>
Hunyadi Mátyás, a reneszánsz uralkodó	<p>Mondák és történetek Mátyás királyról.</p> <p>A fekete sereg.</p> <p>Mátyás reneszánsz udvara.</p>	<p>Fogalmak: zsoldos, reneszánsz, füstpénz, hadiadó</p> <p>Személyek: Hunyadi Mátyás, Bonfini</p> <p>Kronológia: 1458-1490. Hunyadi Mátyás uralkodása</p> <p>Topográfia: Lengyelország, Oszmán Birodalom, Csehország, Bécs</p>	<p>A mondák és a valóság közötti kapcsolatok és ellentmondások felismerése.</p> <p>A tanult történelmi személyek jelentőségének felismerése</p>

Témakör: Új látóhatárok

órakeret: 12 óra

Nevelési-fejlesztési cél: A tanulóban tudatosul, hogy az emberi alkotótevékenység, kezdeményezőképeség (tudományos felfedezések és technikai találmányok stb.) a gazdasági fejlődés meghatározó elemei. Felismeri, hogy a felfedezők, újítók töretlen hite, szilárd akarata és kitartása záloga a sikerességnek. Látja, hogy a fejlettebb népek, államok erőfölényük birtokában leigázzák, gyarmatosítják a fejletlenebbeket, valamint, hogy az államok közötti és társadalmon belüli konfliktusok nem egyszer háborúhoz vagy polgárháborúhoz vezetnek,

melyek jelentős emberáldozatokkal járnak. Felismeri a földrajzi felfedezések jelentőségét és hatását az európai és amerikai életmódra. Megérti a XVI-XVII. századi vallási megújulás okait és jelentőségét. Képes élményszerű ismeretek szerzésére a kora újkori „fényes udvarokról”, információk gyűjtésére, képi és szöveges források együttes kezelésére, a történelmi és földrajzi atlasz együttes használatára. Párhuzamokat keres megismert történelmi élethelyzetek, események és mai életünk között.

Témák	Altémák	Fogalmak/adatok	Fejlesztési/adatok
A földrajzi felfedezések	<p>A felfedezők útjai.</p> <p>A világkereskedelem kialakulása.</p> <p>Gyarmatosítás Amerikában: az őslakosság sorsa, ültetvények és rabszolgák.</p>	<p>Fogalmak: gyarmat, manufaktúra, világkereskedelem, inkák, aztékok</p> <p>Személyek: Kolumbusz Kristóf, Magellán</p> <p>Kronológia: 1492 Amerika felfedezése</p> <p>Topográfia: Spanyolország, India, Kína.</p>	<p>A nagy felfedezők útjainak bemutatása térképen.</p> <p>A világkereskedelem útvonalainak bemutatása térkép segítségével</p>
Korai kapitalizmus	<p>A tőkés gazdálkodás kibontakozása és a polgárosodó életmód.</p> <p>A manufaktúrák, a világkereskedelem kialakulása.</p>	<p>Fogalmak: manufaktúra, tőkés, bér munkás, kapitalizmus, bank, tőzsde, részvény</p>	<p>A céhek és a manufaktúrák összehasonlítása.</p> <p>A világkereskedelem útvonalainak</p>

	Az első bankok és tőzsdék.	Topográfia: Spanyolország, India, Itália, Kína, London,	bemutatása térkép segítségével
A vallási megújulás	Egyházi reformtörekvések a kora újkorban. Reformáció és katolikus megújulás. Az anyanyelvi kultúra és oktatás felvirágzása magyar példák alapján. Vallási türelem Erdélyben.	Fogalmak: reformáció, református, evangélikus, ellenreformáció és katolikus megújulás, jezsuiták, vallási türelem Személyek: Luther Márton, Kálvin János, Károli Gáspár, Pázmány Péter Kronológia: 1517 a reformáció kezdete.	A reformáció és katolikus megújulás hatásának feltárása az anyanyelvi kultúra és oktatás területén. Érvelés a vallási türelem mellett
Az új világnép kialakulása	A természettudományok fejlődése: a kopernikuszi fordulat. A középkort felváltó világnép: a felvilágosodás.	Fogalmak: felvilágosodás, heliocentrikus világnép Személyek: Kopernikusz, Descartes, Newton	

Témakör: Portrék és történetek Magyarország kora újkori történetéből

Javasolt óraszám: 13 óra

Nevelési célok: Tudatosul a tanulóban, hogy a királyokat, uralkodókat a történetekben megismert személyes tulajdonságaik és a kor kihívásaira adott (a céljai társadalom életére hatást gyakorolt) válaszaik eredményessége, illetve önfeláldozó magatartásuk alapján őrzi meg a történelmi emlékezet. Látja a törökellenes harcok hősiességének máig ható példáját. Felismeri az összefogás jelentőségét egy függetlenségéért küzdő nép életében. Látja a történelmi személyiség szerepét, jelentőségét, képes személyek, csoportok tetteinek megindokolására, valamint történetek mesei és valóságos elemeinek megkülönböztetésére. Megérti és értelmezi a képi és írásos források szövegét.

Témák	Altémák	Fogalmak/adatok	Fejlesztési/adatok
A török háborúk hősei	II. Lajos és a mohácsi csata. Buda eleste és az ország három részre szakadása. A várháborúk hősei (pl. Dobó; Zrínyi, a szigetvári hős).	Fogalmak: szultán, janicsár, török hódoltság, kettős királyválasztás, végvár vitéz Személyek: I. János, Szulejmán, II. Lajos, I. Ferdinánd Kronológia: 1526 a mohácsi csata, 1541 Buda eleste, 1552 Eger védelme Topográfia: Mohács, Eger, Kőszeg, Szolnok, Drégely, Szigetvár, Erdélyi	A mohácsi csata eseményeinek rekonstruálása animációs film és térkép alapján. A három részre szakadt ország és a fontosabb török hadjáratok bemutatása tematikus térképen. Képek, ábrázolások gyűjtése és azonosítása, filmrészletek értelmezése a törökellenes

		<p>Fejedelemség, Pozsony, Bécs.</p>	<p>háborúk hőseiről és eseményeiről.</p> <p>A három részre szakadt ország térképének értelmezése.</p> <p>Annak a bemutatása, hogy milyen hatással volt a török uralom Magyarország fejlődésére.</p>
<p>Bocskai, Bethlen és Zrínyi</p>	<p>Bocskai István fejedelem, a hajdúk vezére.</p> <p>Bethlen Gábor, Erdély fejedelme.</p> <p>Zrínyi Miklós, a költő és hadvezér.</p> <p>Buda visszavétele: a török kiűzése.</p>	<p>Fogalmak: fejedelemség, hajdúk, szabadságharc</p> <p>Személyek: Bocskai István, Bethlen Gábor, Zrínyi Miklós (a költő és hadvezér)</p> <p>Kronológia: 1604-1606 Bocskai szabadságharc 1686 Buda visszafoglalása</p> <p>Topográfia: Erdélyi Fejedelemség,</p>	<p>A török- és Habsburg-ellenes harcok hőseiről szóló történetek elbeszélése, irodalmi szövegek felidézése.</p> <p>Képek, ábrázolások gyűjtése és azonosítása, filmrészletek értelmezése a törökellenes háborúk hőseiről és eseményeiről.</p>

		Gyulafehérvár, Pozsony, Bécs.	
II. Rákóczi Ferenc és szabadságharca	Rákóczi fordultós életpályája Munkácstól Rodostóig. Történetek a Rákóczi-szabadságharc idejéből. A szatmári béke: függetlenség helyett megbékélés a birodalommal.	Fogalmak: kuruc, labanc, szabadságharc, trónfosztás. Személyek: II. Rákóczi Ferenc Kronológia: 1703–1711 a Rákóczi-szabadságharc. Topográfia: Lengyelország, Erdélyi Fejedelemség, Pozsony, Bécs, Rodostó	II. Rákóczi Ferenc életútjának és személyiségének bemutatása.
Mária Terézia	Mária Terézia, a családanya és uralkodó. Intézkedései Magyarországon. A magyar huszárok és a berlini huszárcsíny.	Fogalmak:úrbéri rendezés, Ratio Educationis, felvilágosodás Személyek: Mária Terézia.	

	Főúri kastélyok a művelődés szolgálatában (pl. Eszterháza, Gödöllő).	Kronológia: 1773. Ratio Educationis Topográfia: Pozsony, Bécs.	
--	--	--	--

Témakör: Élet a kora újkori Magyarországon

Javasolt óraszám: 5 óra

Nevelési cél: a tanuló megismeri a kora újkori magyarországi élet jellemzőit. Bővíti szókincsét, képes a történeti forrásokon túl más tantárgyak ismereteinek, információinak felhasználására, következtetések levonására.

Témák	Altémák	Fogalmak/adatok	Fejlesztési/adatok
Élet a török hódoltság kori Magyarországon – egy konkrét település bemutatásával	<ul style="list-style-type: none"> • A török uralom. • A mezőváros élete. • Szarvasmarha-kereskedelem. 	Fogalmak: szpáhi, haradz, minaret, nemzetiség, ortodox, barokk Topográfia	A kora újkori életmód összehasonlítása a maival. A török kori mezővárosok mindennapjainak bemutatása különböző gyűjtött források alapján.

<p>Élet a 18. századi Magyarországon – egy konkrét település bemutatásával</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Magyarország újraneépülése és újraneépítése. • Népek és vallások együttélése. • A barokk városépítészet. 	<p>Fogalmak: nemzetiség, ortodox, barokk.</p> <p>Topográfia: Debrecen, Temesvár.</p>	<p>A 15. századi és a 18. század végi magyarországi etnikai viszonyok összehasonlítása térképen, illetve táblázatban vagy diagramon szereplő adatok segítségével</p>
--	--	--	--

Témakör: Forradalmak kora

Javasolt óraszám: 10 óra

Nevelési cél: A tanuló felismeri, hogy a polgárosodással párhuzamosan a szabadság, egyenlőség, testvériség eszméinek együttese nagy társadalmi mozgósító erővel hat. Látja, hogy a jelentős társadalmi és gazdasági átalakulásoknak egyaránt vannak győztesei és vesztesei, e folyamat vizsgálata feltárhatja a személyes és közösségi sors közötti összefüggéseket. Megérti, hogy az utókor nézőpontjából többnyire az válik történelmi személyiséggé, hőssé vagy mártírrá, aki a személyes érdekei elé a közösség hosszú távú érdekeit helyezi. Látja a középkori államok és a polgári nemzetállamok közti különbségeket. Értékeli a polgári nemzetállammá válás békés és erőszakos útjait. Megismeri és értékeli a korszak nagy történelmi személyiségei példamutató életét és munkásságát. Képes a történelmi forrásokon túl más tantárgyak ismereteinek, információinak felhasználására, következtetések levonására történelmi térképek segítségével.

Témák	Altémák	Fogalmak/adatok	Fejlesztési/adatok
Ipari forradalom	Gyapotból pamut.	Fogalmak: ipari forradalom, gyár, szabad verseny,	Vélemény megfogalmazása a technikai fejlődés

	<p>A textilipar fejlődése.</p> <p>A gőzgép. Bányászat, gyáripar, vasútépítés.</p> <p>Gyerekek és felnőttek mindennapjai egy iparvárosban.</p>	<p>tömegtermelés, munkanélküliség,</p> <p>Személyek: James Watt, Edison,.</p>	<p>előnyeiről és hátrányairól.</p>
<p>Társadalmi-politikai forradalom</p>	<p>A köztársaság kísérlete Franciaországban.</p> <p>A forradalmi terror.</p> <p>Napóleon a császár és hadvezér.</p>	<p>Fogalmak: ipari forradalom, gyár, szabad verseny, tömegtermelés, munkanélküliség, forradalom, diktatúra.</p> <p>Személyek: Bonaparte Napóleon.</p> <p>Kronológia: 1789 a francia forradalom, 1804. Napóleon császársága, 1815 a waterlooi csata.</p> <p>Topográfia: Párizs, Habsburg Birodalom,</p>	<p>A francia forradalom értékelése; pozitívumok és negatívumok azonosítása.</p> <p>Napóleon alakjának, történelmi szerepének megítélése különböző források alapján</p>

		Oroszország, Nagy-Britannia.	
--	--	------------------------------	--

Témakör: A magyar nemzeti ébredés és polgárosodás kora

Javasolt óraszám: 14 óra

Nevelési cél: A tanuló felismeri, hogy a polgárosodással párhuzamosan a szabadság, egyenlőség, testvériség eszméinek együttese nagy társadalmi mozgósító erővel hat. Látja, hogy a jelentős társadalmi és gazdasági átalakulásoknak egyaránt vannak győztesei és vesztesei, e folyamat vizsgálata feltárhatja a személyes és közösségi sors közötti összefüggéseket. Megérti, hogy az utókor nézőpontjából többnyire az válik történelmi személyiséggé, hőssé vagy mártírrá, aki a személyes érdekei elé a közösség hosszú távú érdekeit helyezi. Látja a középkori államok és a polgári nemzetállamok közti különbségeket. Értékeli a polgári nemzetállammá válás békés és erőszakos útjait. Hazafiságra nevelés a reformkor, a forradalom és a szabadságharc tanításának során. Megismeri és értékeli a korszak nagy történelmi személyiségei példamutató életét és munkásságát. Megismeri a reformkor legjelentősebb eredményeit, és értékeli ezek jelentőségét a korábbi magyarországi és a korabeli európai viszonyok tükrében. Képes a történelmi forrásokon túl más tantárgyak ismereteinek, információinak felhasználására, következtetések levonására történelmi térképek segítségével.

Témák	Altémák	Fogalmak/adatok	Fejlesztési/adatok
A reformkor	Széchenyi István alkotásai. A jobbágyszabadítás kérdése. A magyar nyelv és a nemzeti kultúra ügye.	Fogalmak: országgyűlés, közteherviselés, jobbágyszabadítás, sajtószabadság, cenzúra, miniszterelnök, honvédség	A reformkor legfontosabb problémáinak bemutatása. A kor történelmi szereplőinek jellemzése; tevékenységük bemutatása.

		<p>Személyek: Széchenyi István, Kossuth Lajos, Batthyány Lajos</p> <p>Kronológia: 1830–1848 a reformkor, 1844. magyar nyelv hivatalossá válása</p> <p>Topográfia: Pest, Pozsony</p>	
A forradalom	<p>A március 15-i események és a 12 pont.</p> <p>Kossuth Lajos szerepe.</p> <p>Az áprilisi törvények.</p> <p>A Batthyány-kormány.</p>	<p>Fogalmak: országgyűlés, köztelhiviseles, jobbágyfelszabadítás, sajtószabadság, cenzúra, unió, miniszterelnök, felelős kormány</p> <p>Személyek: Széchenyi István, Kossuth Lajos, Batthyány Lajos</p> <p>Kronológia: 1848. március 15. a pesti forradalom,</p> <p>Topográfia: Pest,</p>	<p>1848. március 15-e eseményeinek felidézése képek, dokumentumok, visszaemlékezések, filmrészletek és/vagy dramatikus jelenetek segítségével.</p> <p>A kor történelmi szereplőinek jellemzése; tevékenységük bemutatása.</p>

<p>Képek a szabadságharc történetéből</p>	<p>Történetek a szabadságharc idejéből.</p> <p>Görgei Artúr, a hadvezér.</p> <p>A tavaszi hadjárat.</p> <p>A Függetlenségi nyilatkozat.</p> <p>A fegyverletétel és megtorlás – Arad.</p>	<p>Fogalmak: önvédelmi háború, trónfosztás, honvédség, kiegyezés.</p> <p>Személyek: Kossuth Lajos, Batthyány Lajos, Bem József, Görgei Artúr, Klapka György, Ferenc József</p> <p>Kronológia: 1848. szept. 29. a pákozdi csata 1849. augusztus 13- világosi fegyverletétel, 1849. október 6. az aradi</p> <p>Topográfia: Pest, Pákozdi, Isaszeg, Világos, Komárom, Arad,</p>	<p>A kor történelmi szereplőinek jellemzése; tevékenységük bemutatása.</p> <p>A zsidóság pozitív szerepe a szabadságharcban.</p> <p>A tavaszi hadjárat hadmozdulatainak végigkövetése térképen.</p>
<p>A kiegyezés</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Az ellenállás formái. • Deák Ferenc szerepe. • A kiegyezés megkötése. • Az Osztrák-Magyar 	<p>Fogalmak: kiegyezés.</p> <p>Személyek: Ferenc József, Deák Ferenc, Andrássy Gyula</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A szabadságharcot követő megtorlás néhány konkrét esetének bemutatása (aradi vértanúk, a zsidóságot

	Monarchia megszületése.	Kronológia: 1849. október 6. az aradi kivégzések, 1867 a kiegyezés. Topográfia: Osztrák- Magyar Monarchia.	sújtó közösségi büntetés) A kiegyezés értékelése.
--	----------------------------	---	--

A továbbhaladás feltételei:

A tanuló ismerje a I. Károly, I. Nagy Lajos, I. Zsigmond, Hunyadi Mátyás legfontosabb törvényeit, tevékenységét, a térkép segítségével nevezze meg, a törökellenes harcok fontos állomásait: Nándorfehérvár, Mohács, Buda elvesztése, az ország három részre szakadásának lényegét. Ismerje a Habsburg ellenes harcokat, következményeit, Mária Terézia és II. József uralkodásának jellemzőit. Ismerje a reformkor főbb törekvéseit, az 1848-as forradalom eseményeit (12 pont, független magyar kormány), térkép segítségével be tudja mutatni a szabadságharc fontosabb állomásait a kitöréstől a bukásig, tudja a trónfosztás jelentőségét.

A tanuló térkép segítségével felismerje a földrajzi felfedezések lépéseit, jelentőségét (új földrész, világkereskedelem kialakulása), az Egyesült Államok létrejöttét. A tanuló ismerje a különböző állami berendezkedések közötti különbséget. Ismerje a reformáció jelentőségét és a katolikus megújulásra tett kísérletet. Tudja a manufaktúra és gyár közötti különbséget, ismerje a legfontosabb feltalálókat, találmányaikat, az ipari forradalom társadalmi következményeit. Ismerje a francia forradalom kiváltó okait, Napóleon jelentőségét.

7–8. évfolyam

Az általános iskola 7–8. évfolyamának történelemtanításánál az életkori sajátosságok figyelembevételével már törekedni kell az események és folyamatok összetettebb bemutatására. A tanuló ekkor már a magasabb szintű, elvontabb fogalmi gondolkodásra is képessé válik, ezért a képszerűség és a történettanításon alapuló történelemtanítás elvének alkalmazása mellett megkezdődik az elemző jellegű feldolgozás: összetett okok és következmények feltárása, az egyes történelmi jelenségek és folyamatok több szempontú értelmezése. A tevékenység alapú tanulásnak továbbra is meghatározó szerepe van, ezért a kerettantervi beosztás időt hagy és lehetőséget teremt a műveltető történelemtanulásra, az ismeretek szélesebb körű alkalmazására, a kooperatív technikák előtérbe helyezésére, a sokoldalú kompetenciafejlesztésre, amelyek már a középiskolai történelem tanulmányokra, követelményekre való felkészítést is kell, hogy szolgálják.

Mivel a 7–8. évfolyamra a tanuló formálódó absztrakt gondolkodása a jellemző, ez megengedi, hogy a tananyag alapvetően kronologikus elrendezésű legyen, ami a legalkalmasabb a mai világot meghatározó 19–20. századi folyamatok értelmezésére. Az egyetemes és a magyar történelmi témák vegyesen, korszakokhoz köthető témakörökbe rendezve jelennek meg. Kisebb mértékben, de továbbra is jellemző, hogy a tanterv az általános jelenségeket a magyar történelem példáin keresztül dolgozza fel. Az eseménytörténetet két tematikus és négy szintetizáló témakör egészíti ki. Utóbbiak hosszsmetszeti jellegűek: a demográfia, a demokrácia, az egyes kiemelt régiók történetét, valamint a nemzeti kultúránk és történelmünk eredményeit tekintik át a kezdetektől napjainkig. Legfőbb céljuk a négy év alatt tanultak áttekintése, illetve ezeknek a témáknak magasabb szintű, integráló, szintetizáló értelmezése.

FEJLESZTÉSI TERÜLETEKHEZ KAPCSOLÓDÓ TANULÁSI EREDMÉNYEK (ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK)

TÖRTÉNELMI ISMERETEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

- be tudja mutatni a különböző korok életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az egyes történelmi korszakokban élt emberek életét befolyásoló tényezőket;
- ismeri az újkori és jelenkori magyar történelem kiemelkedő alakjait, cselekedeteiket, illetve szerepüket a magyar nemzet történetében;
- fel tudja idézni az újkori és jelenkori magyar történelem legfontosabb eseményeit, jelenségeit, folyamatait, és fordulópontjait a 1849-től napjainkig;
- képes felidézni a magyar nemzet honvédó és szabadságharcait, példákat hoz a hazaszeretet, önfeláldozás és hősiesség megnyilvánulásaira;
- tisztában van a 19. és 20. század fontosabb politikai eszméivel és azok hatásaival;
- ismeri és be tudja mutatni a 19. és 20. századi modernizáció gazdasági társadalmi és kulturális hatásait Magyarországon és a világban;
- ismeri az első és a második világháború legfontosabb eseményeit, jellemzőit, valamint napjainkra is hatással bíró következményeit;
- fel tudja idézni az első és második világháború borzalmait, érveket tud felsorakoztatni a békére való törekvés mellett;
- ismeri a nemzetiszocialista és a kommunista diktatúrák főbb jellemzőit, az emberiség ellen elkövetett bűneiket, ellentmondásait és ezek következményeit, továbbá a velük szembeni ellenállás példáit;
- felismeri a különbségeket a demokratikus és a diktatórikus berendezkedések között, érvel a demokrácia értékei mellett;
- példákat tud felhozni arra, hogy a történelem során miként járultak hozzá a magyarok Európa és a világ kulturális, tudományos és politikai fejlődéséhez;
- ismeri a magyarság, illetve a Kárpát-medence népei együttélésének jellemzőit néhány történelmi korszakban, beleértve a határon kívüli magyarság sorsát, megmaradásáért

folytatott küzdelmét, példákat hoz a magyar nemzet és a közép-európai régió népeinek kapcsolatára és együttműködésére;

- valós képet alkotva képes elhelyezni Magyarországot az újkorban és jelenkorban az európai történelmi folyamatokban, valamint napjaink globális folyamataiban;
- ismeri hazája államszervezetét.

ISMERETSZERZÉS ÉS FORRÁSHASZNÁLAT

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- képes ismereteket szerezni személyes beszélgetésekből, tárgyak, épületek megfigyeléséből, olvasott és hallott, valamint a különböző médiumok által felkínált szöveges és képi anyagokból;
- kiemel lényeges információkat (kulcsszavakat, tételmondatokat) elbeszélő vagy leíró, illetve rövidebb magyarázó írott és hallott szövegekből és az ezek alapján megfogalmazott kérdésekre egyszerű válaszokat adni;
- megadott szempontok alapján, tanári útmutatás segítségével történelmi információkat gyűjt különböző médiumokból és forrásokból (könyvek, atlaszok, kronológiák, könyvtárak, múzeumok, médiatárak, filmek; nyomtatott és digitális, szöveges és vizuális források);
- képes élethelyzetek, magatartásformák megfigyelésére és értelmezésére;
- megadott szempontok alapján tudja értelmezni és rendszerezni a történelmi információkat;
- felismeri, hogy melyik szöveg, kép, egyszerű ábra, grafikon vagy diagram kapcsolódik az adott történelmi témához;
- képen, egyszerű ábrán, grafikonon, diagramon ábrázolt folyamatot, jelenséget saját szavaival le tud írni;
- képes egyszerű esetekben forráskritikát végezni, valamint különbséget tenni források között típus és szövegösszefüggés alapján;
- össze tudja vetni a forrásokban található információkat az ismereteivel, párhuzamot tud vonni különböző típusú (pl. szöveges és képi) történelmi források tartalma között;
- meg tudja vizsgálni, hogy a történet szerzője résztvevője vagy kortársa volt-e az eseményeknek;
- egyszerű következtetéseket von le, és véleményt tud alkotni különböző források hitelességéről és releváns voltáról;

TÁJÉKOZÓDÁS IDŐBEN ÉS TÉRBEN

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a nagy történelmi korszakok elnevezését és időhatárait, néhány kiemelten fontos esemény, jelenség és történelmi folyamat időpontját;
- biztonsággal használja az idő tagolására szolgáló kifejezéseket, történelmi eseményre, jelenségre, folyamatra, korszakra való utalással végez időmeghatározást;
- ismeretei segítségével időrendbe tud állítani történelmi eseményeket, képes az idő ábrázolására pl. időszalag segítségével;
- a tanult történelmi eseményeket, jelenségeket, személyeket, ikonikus szimbólumokat, tárgyakat, képeket hozzá tudja rendelni egy adott történelmi korhoz, régióhoz, államhoz;
- biztonsággal használ különböző történelmi térképeket a fontosabb történelmi események helyszíneinek azonosítására, egyszerű jelenségek, folyamatok leolvasására, értelmezésére, vaktérképen való elhelyezésére;
- egyszerű alaprajzokat, modelleket, térképvázlatokat (pl. települések, épületek, csaták) tervez és készít.

A tanuló az 7–8. évfolyamon a következő kulcsfogalmakat használja:

Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, történelmi forrás, ok és következmény, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi jelentőség, értelmezés, történelmi nézőpont.

Tartalmi kulcsfogalmak:

- politikai: politika, állam, államszervezet, államforma, monarchia, köztársaság, egyeduralom, demokrácia, önkormányzat, jog, törvény, birodalom;
- társadalmi: társadalom, társadalmi csoport/réteg, nemzet, népcsoport, életmód;
- gazdasági: gazdaság, pénz, piac, mezőgazdaság, ipar, kereskedelem, adó, önellátás, árutermelés, falu, város;
- eszme- és vallástörténeti: kultúra, művészet, hit, vallás, egyház, világkép.

A 7. évfolyamon a történelem tantárgy alapóraszám: 68 óra.

Heti óraszám: 2 óra

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör	Javasolt óraszám
A modern kor születése	7
A dualizmus kora: felzárkózás Európához	9
Az első világháború és következményei	16
Totális diktatúrák	9
A Horthy-korszak	11
A második világháború	16
Összes óraszám:	68

TÉMAKÖR: A modern kor születése

ÓRASZÁM: 7 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A nemzeti eszme és a birodalmak kora</i>	<ul style="list-style-type: none"> A nemzeti eszme és a nemzetállamok Európája. A világ nagyhatalmai és ellentétei a 20. század kezdetén. Gyarmatbirodalmak a világ térképén. 	<p><i>Fogalmak:</i> nacionalizmus, liberalizmus, konzervativizmus, demokrácia, szocializmus, kommunizmus, keresztényszocializmus.</p>	<ul style="list-style-type: none"> A 20. század eleji nagyhatalmak azonosítása, és a korabeli világra gyakorolt hatásuk feltárása térképek és egyszerű ábrák segítségével.
<i>Politikai eszmék: liberalizmus, konzervativizmus, szocializmus</i>	<ul style="list-style-type: none"> A liberalizmus. A konzervativizmus. A szocializmus és kommunizmus eszméje. A keresztényszocializmus. 	<p><i>Személyek:</i> Bismarck, Marx.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1870 Olasz egység, 1871 Németország egyesítése.</p> <p><i>Topográfia:</i> Németország, Olaszország, Brit Birodalom, Amerikai Egyesült Államok, Japán.</p>	<ul style="list-style-type: none"> A politikai eszmék legjellemzőbb gondolatait megjelenítő néhány egyszerű és rövid forrás értelmezése és azonosítása. A 19. századi politikai eszmék céljainak és jellemzőinek rendszerezése.

TEVÉKENYSÉGEK

- Németország területi egyesítés előtt és utáni térképének összehasonlítása, értékelése.
- Magyarzatok keresése és azok megvitatása egyes államok létrejöttének és megerősödésének okaira (pl. Amerikai Egyesült Államok).
- Ismerkedés nemzeti jelképekkel (zászlók, himnuszok).
- Összehasonlító táblázat készítése a korszak politikai eszméiről.

TÉMAKÖR: A dualizmus kora: felzárkózás Európához

ÓRASZÁM: 9 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
A dualizmus rendszere	<ul style="list-style-type: none"> Bach-rendszer Passzív ellenállás Kiegyezés 	<i>Fogalmak:</i> Passzív ellenállás, kiegyezés,	<ul style="list-style-type: none"> Egy államrend kiépítésének megismerése
A modernizálódó Magyarország	<ul style="list-style-type: none"> Magyar feltalálók és találmányok, az ipar fejlődése. Vasútépítés, folyószabályozás. Egy világváros kiépülése – az urbanizáció Budapest példáján. 	<p>közös ügyek, dualizmus, MÁV, Millennium, emancipáció, urbanizáció.</p> <p><i>Személyek:</i> Andrássy Gyula, Deák Ferenc, Ferenc József</p> <p><i>Kronológia:</i> 1867 a kiegyezés, 1896 a Millennium.</p> <p><i>Topográfia:</i> Budapest.</p>	<ul style="list-style-type: none"> A milleniumi Budapest bemutatása. A dualizmus kori vidék és város lakóinak és életmódjának bemutatása. A 20. század eleji és korunk életmódja közötti különbségek azonosítása. A korszak gazdasági és technikai fejlődésének bemutatása. A korszak ipari fejlődésének nyomon követése diagramok, táblázatok segítségével.
A milleniumi Magyarország	<ul style="list-style-type: none"> A soknemzetiségű ország. A zsidó emancipáció, a hazai zsidóság szerepe a magyarországi modernizációban. A cigányság helyzete, hagyományos mesterségek. A milleniumi ünnepek. A legjelentősebb kulturális alkotások. 		

TEVÉKENYSÉGEK

- Képes beszámoló (prezentáció) készítése a korszak valamely jeles magyar tudósáról, feltalálójáról.
- Képek gyűjtése a dualizmus kori társadalmi csoportok és nemzetiségek életéről.
- Képgyűjtemény (tabló) összeállítása a milleniumi Budapestről internetes források alapján.

TÉMAKÖR: Az első világháború és következményei

ÓRASZÁM: 16 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztő feladatok
<i>Az első világháború, Magyarország a háborúban</i>	<ul style="list-style-type: none"> • A halálos lövés: a világháború kirobbanása. • A hadviselő felek: az antant és a központi hatalmak. • Az állóháború. • Magyarok a világháborúban. • A hátország megpróbáltatásai. • Lenin és a bolsevik hatalomátvétel. 	<p><i>Fogalmak:</i> antant, központi hatalmak, front, állóháború, lövészárok, hátország, bolsevik, tanácsköztársaság, vörösteror, fehér különítményes megtorlások, kisantant.</p> <p><i>Személyek:</i> Ferenc Ferdinánd, Tisza István, Lenin, Károlyi Mihály, IV. Károly, Kun Béla, Horthy Miklós.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A fontosabb hadviselő országok csoportosítása a szövetségi rendszerek szerint. • Az első világháborús hadviselés összehasonlítása a korábbi háborúkéval. • A háborús körülményeket bemutató különböző típusú források gyűjtése, feldolgozása.
<i>Magyarország 1918–1919-ben</i>	<ul style="list-style-type: none"> • A forradalmi kísérlet – elhibázott kül- és katonapolitika. • Magyarország megszállásának folyamata. • A tanácsköztársaság hatalomra kerülése és bukása. • Az ellenforradalom. 	<p><i>Kronológia:</i> 1914–1918 az első világháború, 1917 a bolsevik hatalomátvétel, 1920. június 4. a trianoni békediktátum.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Európa háború előtti és utáni térképének összehasonlítása, a változások értelmezése. • A történelmi Magyarország szétesésének bemutatása térképen az elcsatolt területek történelmi megnevezésével.
<i>A trianoni békediktátum</i>	<ul style="list-style-type: none"> • A Párizs környéki békék alapelvei, a vesztesek büntetése. • A trianoni békediktátum – a megcsonkított Magyarország. • Magyarország területi, népességi és gazdasági veszteségei. • A kisantant. 	<p><i>Topográfia:</i> Szarajevó, Szerbia, Doberdó, Kárpátalja, Felvidék, Délvidék, Burgenland, Erdély, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Németország, Belgium, Lengyelország, Románia, Ausztria.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vélemény megfogalmazása a történelmi Magyarország felbomlásának okairól. • A trianoni békediktátum területi és demográfiai következményeinek értékelése.

TEVÉKENYSÉGEK

- Vita a háború okairól.
- Grafikonok, táblázatok elemzése a háború legfontosabb adatairól (pl. résztvevők száma, veszteségek, háborús kiadások, fegyverek száma stb.).
- Első világháborús emlékhelyek és emlékművek, sírhelyek feltérképezése és felkeresése a lakóhelyen és környékén.
- Első világháborús kiállítás megtekintése.
- Első világháborús katonadalok gyűjtése és eléneklése.
- Trianon a gyermek szemével – kortárs visszaemlékezések felkutatása és megbeszélése.

TÉMAKÖR: Totális diktatúrák**ÓRASZÁM: 9 óra****ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:**

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A kommunista Szovjetunió</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Lenin és Sztálin diktatúrája. • Az államosítás. • A terror és a munkatáborok. 	<i>Fogalmak:</i> személyi kultusz, GULAG, totális állam, nemzetiszocializmus, antiszemitizmus, faszizmus, anschluss. <i>Személyek:</i> Sztálin, Mussolini, Hitler. <i>Kronológia:</i> 1922 Szovjetunió létrejötte, 1933 a náci hatalomátvétel. 1938 Anschluss <i>Topográfia:</i> Szovjetunió, Szibéria (munkatáborok), Szudéta-vidék, Rurh-vidék, Elzász-Lotaringia,	<ul style="list-style-type: none"> • A kommunista Szovjetunió és a nemzetiszocialista Németország jellemzőinek azonosítása képi és szöveges forrásokban. • A totális diktatúrák összehasonlítása (pl. jelképek, ideológiák, hatalmi eszközök). • Érvelés a 20. század kirekesztő ideológiáival szemben.
<i>A fasiszta Olaszország</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Mussolini hatalomátvétele 		
<i>A nemzetiszocialista Németország</i>	<ul style="list-style-type: none"> • A nemzetiszocializmus: fajelmélet és antiszemitizmus. • A náci hatalomátvétel, a hitleri diktatúra és terror. • A hitleri Németország terjeszkedése: Ausztria és Csehszlovákia. 		

TEVÉKENYSÉGEK

- GULÁG táborok és a náci koncentrációs táborok helyszíneinek térképen való azonosítása.
- Film vagy filmrészletek megtekintése a nemzetiszocialista és/vagy a kommunista diktatúráról.

TÉMAKÖR: A Horthy-korszak**JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 óra****ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:**

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A politika irányai</i>	<ul style="list-style-type: none"> Horthy, a kormányzó. Antikommunizmus és revíziós törekvések. A politikai antiszemitizmus. Bethlen István miniszterelnöksége. Külpolitikai kényszerpályák. 	<p><i>Fogalmak:</i> revízió, numerus clausus, dzsentri, kubikos, arisztokrata, pengő, zsidótörvények.</p>	<ul style="list-style-type: none"> A Horthy-korszak gazdasági, kulturális, politikai és társadalmi eredményeinek és problémáinak felidézése. Az antiszemitizmus megnyilvánulásainak azonosítása források alapján.
<i>Gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődés</i>	<ul style="list-style-type: none"> Gazdasági eredmények. Az oktatás, a kultúra és a tudomány néhány kiemelkedő képviselője. Társadalmi rétegződés és érintkezési formák Magyarországon. Életmód, szabadidő, sport. 	<p><i>Személyek:</i> Bethlen István, Klebelsberg Kuno, Teleki Pál, Szent-Györgyi Albert, Gömbös Gyula.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1920 IV. Károly visszatérési kísérlete 1920–1944 a Horthy-korszak.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Magyarország külpolitikai céljainak és lehetőségeinek bemutatása. A társadalmi változások bemutatása szöveges és képi források alapján. A korszak egy kiemelkedő személyiségének bemutatása.

TEVÉKENYSÉGEK

- Vázlatkészítés idézetek és képi források felhasználásával a Horthy-korszak társadalmáról.
- Képes beszámoló (prezentáció) készítése a korszak jeles személyiségeinek egyikéről.
- Plakátok, korabeli történetek, versek, dalok gyűjtése a revíziós törekvésekről.
- Fotók, illusztrációk gyűjtése az ipar (közlekedés) modernizációjáról.
- Képek gyűjtése az oktatás, a tudomány, a sportélet új intézményeiről.

TÉMAKÖR: A második világháború**ÓRASZÁM: 16 óra****ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:**

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Háború földön, tengeren és levegőben.</i>	<ul style="list-style-type: none"> A hadviselő felek: a tengelyhatalmak és a szövetségesek. 	<p><i>Fogalmak:</i> tengelyhatalmak, szövetségesek, bécsi döntések,</p>	<ul style="list-style-type: none"> A nemzetiszocialista Németország és a kommunista Szovjetunió

	<ul style="list-style-type: none"> • Molotov-Ribbentrop paktum. Lengyelország lerohanása • A háború európai frontjai és a csendes-óceáni hadszíntér. • Fordulatok a háborúban: Pearl Harbor, Midway-szigetek, Sztálingrád és Normandia, Berlin • Európa felosztása. 	nyilasok, totális háború, holokauszt, gettó, deportálás, koncentrációs tábor, zsidótörvények.	szerepének feltárása a háború kirobbantásában.
<i>Magyarország a világháború idején</i>	<ul style="list-style-type: none"> • A revíziós eredmények • A Szovjetunió elleni háború – a 2. magyar hadsereg a Donnál. • Német megszállás. • A kiugrási kísérlet és a nyilas hatalomátvétel. • A hadszíntérré vált Magyarország. 	<p><i>Személyek:</i> Franklin D. Roosevelt, Churchill, Teleki Pál, Szálasi Ferenc, Salkaházi Sára.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1939–1945 a második világháború, 1941. június a Szovjetunió megtámadása, 1944. március 19. Magyarország német megszállása, 1945. április az európai háború vége 1945. szeptember 1. a világháború vége</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A második világháború fordulópontjainak felidézése. • A háború fegyvereinek és borzalmainak bemutatása különböző források alapján. • Magyarország területi változásait és világháborús részvételét, valamint a második világháború főbb eseményeit bemutató térképek értelmezése. • A magyar külpolitika háború előtti és alatti törekvéseinek és mozgásterének bemutatása. • Ítélet megfogalmazása a második világháborús népiirtásokról és háborús bűnökről. • A magyar honvéd helytállásának felidézése források alapján. • Példák gyűjtése az ellenállás és embermentés formáira.
<i>A háború borzalmi</i>	<ul style="list-style-type: none"> • A totális háború. • A világháború fegyverei, az atombomba • A hátország szenvedései. • Az ellenállás formái. • A bombázások és városi harcok – Budapest példáján. 		
<i>A holokauszt</i>	<ul style="list-style-type: none"> • A náci koncentrációs és megsemmisítő táborok. • Az európai és magyarországi zsidótörvények. • Kísérlet az európai és a magyar zsidóság és cigányság elpusztítására. • Áldozatok és bűnösök, felelősség és embermentés: néhány kiemelkedő példa. 	<p><i>Topográfia:</i> Pearl Harbor, Midway-szigetek, Varsó, Kassa, Berlin, Sztálingrád, Normandia, Hirosima, Donkanyar, Auschwitz.</p>	

TEVÉKENYSÉGEK

- Képek gyűjtése a német haderő és a szövetségesek magyarországi pusztításának eszközeiről és helyszíneiről.
- Ismeretek szerzése és megvitatása a holokauszt történetét feldolgozó gyűjtemények, online adatbázisok segítségével (pl. látogatás a Holokauszt Emlékközpontban).
- A holokausztról szóló visszaemlékezések, irodalmi és filmfeldolgozások egy-egy részletének megbeszélése.
- Példák gyűjtése az ellenállás és embermentés formáira.
- Egy magyarországi embermentő (pl. Boldog Salkaházi Sára) tevékenységének megismerése és értékelése.

- Második világháborús emlékhelyek, emlékművek és sírhelyek feltérképezése és felkeresése a lakóhelyen és környékén.

TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI:

- A tanuló ismerje a modern nemzetállamok kialakulását
- A tanuló ismerje a dualizmus korát, jelentős politikusait, gazdasági eredményeit
- A tanuló ismerje az első világháború jelentős eseményeit, szereplőit és következményeit
- A tanuló ismerje az első világháborút lezáró békék lényegét, a területi változásokat
- A tanuló ismerje a totális diktatúrák kialakulásának lépéseit, a diktátorok személyét
- A tanuló ismerje a Horthy-korszak jellemző vonásait, társadalmi, gazdasági jellegzetességeit, fontos személyiségeit, a második világháborúhoz vezető politikát
- A tanuló ismerje a második világháború fontos eseményeit, fordulóit, jelentős személyiségeit, lezárását

A 8. évfolyamon a történelem tantárgy alapóraszám: 68 óra.

Heti óraszám: 2 óra

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör	Javasolt óraszám
A megosztott világ	10
Magyarország szovjetizálása	10
A forradalomtól az ezredfordulóig	15
Együttélés a Kárpát-medencében	4
Népesedés és társadalom	3
A demokratikus állam	7
Régiók története	14
Mérlegen a magyar történelem	5
Összes óraszám:	68

TÉMAKÖR: A megosztott világ

ÓRASZÁM: 10 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
A hidegháború	<ul style="list-style-type: none"> • A kétpólusú világ – a vasfüggöny leereszkedése. • Németország kettéosztása. • Fegyverkezési verseny a Szovjetunió és 	<i>Fogalmak:</i> Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ), hidegháború, vasfüggöny, berlini fal, szuperhatalom, Észak-atlanti Szerződés Szervezete (NATO), Varsói Szerződés, piacgazdaság,	<ul style="list-style-type: none"> • A második világháború után kialakult világrendet bemutató térkép áttekintése és értelmezése. • A nyugati demokrácia és a szovjet diktatúra összehasonlítása.

	<p>az Amerikai Egyesült Államok között.</p> <ul style="list-style-type: none"> Hidegháborús konfliktusok: Korea, Kuba, Vietnám. 	<p>tervezőgazdálkodás, jóléti állam.</p> <p><i>Személyek:</i> Hruscsov, Fidel Castro, Kennedy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> A nyugati világ és a keleti blokk életkörülményeinek összehasonlítása. A hidegháború korabeli és a mai világhatalmi viszonyok összehasonlítása. A hidegháborús korszak alapvető jellemzőinek, történelmi szereplőinek azonosítása képek, szöveges források alapján. Gyűjtött információk értelmezése a hidegháború korának néhány világpolitikai válságáról (pl. Korea, Kuba, Berlin). Információk szerzése, rendszerezése és értelmezése a két szuperhatalom fegyverkezési versenyéről, az úrkutatásról, diagramok, táblázatok, képek és térképek segítségével.
<i>A Nyugat</i>	<ul style="list-style-type: none"> A nyugati demokrácia és piacgazdaság. A jóléti társadalom. Az új tömegkultúra kialakulása. 	<p><i>Kronológia:</i> 1947 a párizsi béke, a hidegháború kezdete, 1948 Izrael Állam megalapítása.</p> <p><i>Topográfia:</i> Berlin, Németországi Szövetségi Köztársaság (NSZK), Német Demokratikus Köztársaság (NDK), Észak- és Dél-Korea, Kuba, Vietnám, Izrael.</p>	

TEVÉKENYSÉGEK:

- A jóléti állam jellemzőinek összegyűjtése és értékelése.
- Internetes és egyéb források alapján képes gyűjtemény összeállítása az új tömegkultúra jellemző tárgyairól, eseményeiről.
- Poszterek készítése a nyugati és keleti blokk országainak életmódjáról.
- Kiselőadás tartása egy hidegháborús konfliktusról.

TÉMAKÖR: Magyarország szovjetizálása

ÓRASZÁM: 10 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A kommunista diktatúra kiépítése Magyarországon</i>	<ul style="list-style-type: none"> Háborús pusztítás és szovjet megszállás, deportálások a szovjet munkatáborokba. Bűnbakká tett németek és magyarok – kitelepítések, lakosságcsere. 	<p><i>Fogalmak:</i> malenkij robot, államosítás, tervezőgazdaság, Államvédelmi Hatóság (ÁVH).</p>	<ul style="list-style-type: none"> Magyarország szovjet megszállása következményeinek felidézése. A tömeges deportálások jellemzőinek

	<ul style="list-style-type: none"> • Az 1945-ös és 1947-es választások. • Egypártrendszer, államosítás, diktatúra. 	<p><i>Személyek:</i> Kovács Béla, Rákosi Mátyás, Mindszenty József.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1945 szovjet megszállás, választás Magyarországon, 1948–1956 a Rákosi-diktatúra.</p> <p><i>Topográfia:</i> Recsk, Hortobágy, Duna-delta.</p>	<p>azonosítása visszaemlékezések és egyéb források alapján.</p> <ul style="list-style-type: none"> • A Rákosi-rendszer jellemzőinek, bűneinek azonosítása források, képek, filmrészletek alapján. • A határon túli magyarok megpróbáltatásainak bemutatása különböző források alapján.
<i>A Rákosi-diktatúra</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Az ÁVH működése. • A személyi kultusz. • Az egyházüldözés. • A tervgazdaság működése. 		
<i>Deportálások „békeidőben”</i>	<ul style="list-style-type: none"> • A deportálások és üldözések okai. • A határon túli magyarok megpróbáltatásai: deportálások Csehszlovákiában; szovjet, román és jugoszláv munkatáborok. • Magyarországi kitelepítések és munkatáborok. 		

TEVÉKENYSÉGEK:

- Jelszavak, csasztuskák, viccek gyűjtése a Rákosi-diktatúra idejéből.
- Új iparvárosok azonosítása térképen.
- Egy játékfilm vagy filmrészlet megtekintése a korszakból vagy a korszakról.
- Saját vélemény megfogalmazása a Rákosi-diktatúráról.
- Kitelepítésekről, deportálásokról szóló visszaemlékezések részleteinek közös feldolgozása.

TÉMAKÖR: A forradalomtól az ezredfordulóig

ÓRASZÁM: 15 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztő feladatok
<i>Az 1956-os forradalom és szabadságharc</i>	<ul style="list-style-type: none"> Október 23., a forradalom kirobbanása. A pesti srácok és szabadsághősök. A forradalom lakóhelyünkön és környékén. Szovjet tankokkal a népakarat ellen. A forradalom jelképei. A magyar forradalom a világtörténelem színpadán. 	<p><i>Fogalmak:</i> Molotov-koktél, sortűzek, munkásőrség, Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP), Kommunisták Ifjúsági Szövetsége (KISZ), úttörő, termelőszövetkezet, háztáji, maszek, gulyáskommunizmus, rendszerváltoztatás, privatizáció, jogállam, többpártrendszer.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Beszámolók készítése az 1956-os forradalom és szabadságharc hőseiről. Az 1956-os forradalom és szabadságharc utáni megtorlások kegyetlenségének bemutatása példákon keresztül. Érvek gyűjtése a Kádár-rendszer diktatórikus jellegének alátámasztására. A Kádár-rendszerrel szóló különböző jellegű források elemzése, értelmezése. A Kádár-rendszer és napjaink életkörülményeinek összehasonlítása. A rendszerváltoztatás jelentőségének, következményeinek bemutatása. A magyar történelem legfontosabb politikai eseményeinek időrendbe állítása a rendszerváltoztatástól napjainkig.
<i>A kádári diktatúra</i>	<ul style="list-style-type: none"> A kádári megtorlás. A pártállam működése: az elnyomás változó formái. Ellenőrzött társadalom, tömegszervezetek. 	<p><i>Személyek:</i> Nagy Imre, Kádár János, Gorbacsov, Reagan, II. János Pál, Antall József, Göncz Árpád, Horn Gyula, Orbán Viktor.</p>	
<i>Élet a Kádár-rendszerben</i>	<ul style="list-style-type: none"> A paraszti gazdaságok felszámolása, téjesítés. A szocialista modernizáció – „a legvidámabb barakk”. A hiánygazdaság. A második gazdaság kiépülése. Életszínvonal-politika és eladósodás. 	<p><i>Kronológia:</i> 1956. október 23. a forradalom kitörése, 1956. november 4. a szovjet támadás, 1956–1989 a Kádár-rendszer</p>	
<i>A kétpólusú világ megszűnése és a rendszerváltoztatás Magyarországon</i>	<ul style="list-style-type: none"> A Szovjetunió és a szocialista rendszer országainak válsága. Az ellenzék megszerveződése Magyarországon. A tárgyalásos rendszerváltoztatás. A kétpólusú világ megszűnése. Az első szabad országgyűlési és 	<p>1989–1990 a rendszerváltoztatás, 1989. október 23. a köztársaság kikiáltása, 1990 az első szabad választások, 1991 a Szovjetunió felbomlása, 1999</p>	

	önkormányzati választás. <ul style="list-style-type: none"> • Antall József kormánya. 	Magyarország belép a NATO-ba.	
<i>Magyarország a rendszerváltoztatás után</i>	<ul style="list-style-type: none"> • A demokrácia és a piacgazdaság kiépítése. • A többpártrendszer működése. • Gazdasági válság és felzárkózás – vesztesek és nyertesek. • A társadalom átalakulása. • Magyarország NATO-tagsága. 	<i>Topográfia:</i> Budapesti helyszínek, Mosonmagyaróvár.	

TEVÉKENYSÉGEK:

- Információgyűjtés a „pesti srácokról”.
- Térképvázlat készítése az 1956-os események budapesti helyszíneiről.
- Interjú készítése egy 1956-os visszaemlékezővel.
- 1956-os emlékhelyek és emlékművek, sírok feltérképezése a lakóhelyen és környékén.
- Az 1956-os forradalom és a Kádár-rendszer korszakával kapcsolatos játékfilm/ filmrészlet megtekintése és értelmezése.
- Tablókészítés az úttörő mozgalom jellemzőiről a világnézetű nevelésben betöltött szerepéről.
- Gazdasági és társadalmi diagramok, grafikonok elemzése a szocializmus válságának időszakából.
- Retró-kiállítás rendezése.
- Családi emlékek bemutatása, visszaemlékezések gyűjtése, interjú készítése tanári útmutatás alapján a Kádár-rendszerrel és a rendszerváltoztatás időszakából.

TÉMAKÖR: Együttélés a Kárpát-medencében

ÓRASZÁM: 4 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A határon túli magyarok</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Határon túli magyarlakta területek. • Fordulópontok a határon túli magyarok történetében: a történelmi Magyarország felosztása, a revízió, magyarelles megtorlások, rendszerváltoztatás. • A kisebbségi lét nehézségei egykor és ma: adminisztratív 	<p><i>Fogalmak:</i> kitelepítés, asszimiláció.</p> <p><i>Személyek:</i> Esterházy János, Márton Áron.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1944–1945 magyarelles atrocitások.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A határon túli magyarság története főbb fordulópontjainak áttekintése 1920-tól napjainkig. • Példák gyűjtése a határon túli magyarság életéből a hűségre és helytállásra. • A határon túli magyar kisebbségi lét nehézségeinek bemutatása. • A Kárpát-medence 1910-es és 1990 utáni etnikai

	<p>intézkedések és mindennapok.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kivándorlás és asszimiláció. 	<p><i>Topográfia:</i> Erdély, Vajdaság, Felvidék, Kárpátalja.</p>	<p>térképének összehasonlítása a magyarság és a nemzetiségek elhelyezkedése szempontjából.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Példák gyűjtése a nemzeti összetartozás megnyilvánulásairól az anyaországi és a határon túli magyarság kapcsolatában. • Példák gyűjtése a Kárpát-medence népeinek együttműködésére és konfliktusaira a történelem során. • A magyarországi nemzetiségek 19-20. századi története főbb jellemzőinek, fordulópontjainak felidézése.
<p><i>A magyarországi nemzetiségek a 19. századtól napjainkig</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • A hazai cigány/roma népesség története. • A nemzetiségi jogok a mai Magyarországon. 		

TEVÉKENYSÉGEK:

- Kiselőadás készítése egy példamutató életút (pl. Esterházy János, Márton Áron) fordulópontjairól.
- Beszámoló készítése az erdélyi falurombolási tervről (pl. Bözödújfalú).
- Határon túli területek meglátogatása tanulmányi kirándulás kereteiben (pl. Határtalanul program).
- Az erdélyi, kárpátaljai, felvidéki és délvidéki magyarok életviszonyainak összehasonlítása egymással és a hazai viszonyokkal.
- Tabló vagy prezentáció készítése a hazai cigányság korabeli életmódjáról.

TÉMAKÖR: Népesedés és társadalom

ÓRASZÁM: 3 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztő feladatok
<p><i>A hagyományos/ agrártársadalmak</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Letelepítés és élelemtermelés: növénytermesztés és állattenyésztés. • Önellátás, áruteremtés, kereskedelem. • A népességnövekedés korlátai. 	<p><i>Fogalmak:</i> házasítás, nagy pestisjárvány, népességrobbanás, migráció, multikulturalizmus,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A népesedés nagy korszakainak és azok jellemzőinek felidézése. • Információk gyűjtése az élelemtermelés fejlődéséről (például

	<ul style="list-style-type: none"> A hagyományos társadalom (hierarchia és család). 	terrorizmus, globalizáció.	régészeti leletek alapján).
<i>A modern/ipari társadalmak</i>	<ul style="list-style-type: none"> Az ipari forradalmak hatásai: népességrobbanás és városiasodás. Népességnövekedés a fejlődő és népességfogyás a fejlett világban. A migráció. A modern/ipari társadalom (egyenjogúság és individualizmus).- A női szerepek változásának áttekintése a történelem során. 	<i>Személyek:</i> Semmelweis Ignác.	<ul style="list-style-type: none"> A népességváltozás okainak és következményeinek bemutatása. Hasonlóságok és különbségek megállapítása az egyes népesedési korszakok és folyamatok között. Vita a modern kori demográfiai folyamatokról és azok várható hatásairól.

TEVÉKENYSÉGEK:

- A népesedéstörténet statisztikai adatainak értelmezése, csoportosítása és felhasználása állítások alátámasztására vagy cáfolására.
- Fiktív napló készítése különböző korban és társadalmi helyzetben élő nők életéről, mindennapjairól.
- Beszélgetés a népességnövekedés és csökkenés okairól és hatásairól.
- A migráció okainak és hatásainak megvitatása.

TÉMAKÖR: A demokratikus állam

ÓRASZÁM: 7 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A modern demokrácia gyökerei</i>	<ul style="list-style-type: none"> Az athéni demokrácia működése. A parlamentáris rendszer működése Nagy-Britanniában. Az elnöki rendszer működése az Amerikai Egyesült Államokban. 	<p><i>Fogalmak:</i> népgyűlés, hatalmi ágak, alkotmány, elnök, általános választójog.</p> <p><i>Személyek:</i> Periklész, George Washington.</p> <p><i>Kronológia:</i> Kr. e. 5. sz. az athéni demokrácia fénykora, 1776 az amerikai Függetlenségi nyilatkozat, 2012 Magyarország Alaptörvénye.</p>	<ul style="list-style-type: none"> A demokrácia kialakulása, állomásainak felidézése és működésének jellemzése a különböző történelmi korszakokban. Csoportos szerepjáték demokratikus döntéshozatalról (pl. az athéni demokráciában). Demokratikus döntéshozatal ábrázolása egy folyamatábrán. A brit parlamentáris és az amerikai elnöki rendszer összehasonlítása. Áttekintő ábra értelmezése a magyarországi
<i>A modern magyar állam</i>	<ul style="list-style-type: none"> Az Alaptörvény. Az Országgyűlés, a kormány és az igazságszolgáltatás. Az országgyűlési és önkormányzati választási rendszer. 		

			államszervezetről és a választási rendszerről.
--	--	--	--

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Csoportos szerepjáték demokratikus döntéshozatalról (pl. az athéni demokráciában).
- Demokratikus döntéshozatal ábrázolása egy folyamatábrán.

TÉMAKÖR: Régiók története

ÓRASZÁM: 14 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Magyarország és az Európa Unió</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Az Európai Unió születése és bővülése. • Az európai integráció céljai, eredményei és gondjai. • Magyarország európai uniós tagsága. 	<p><i>Fogalmak:</i> integráció, euró, Európai Unió, visegrádi együttműködés, polgárháború, nagy fal, hinduizmus, buddhizmus, kasztrendszer, Korán.</p> <p><i>Személyek:</i> Lincoln , Gandhi, Mao Ce-tung.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1957 a római szerződés, 1992 a maastrichti szerződés, 2004 Magyarország belép az Európai Unióba.</p> <p><i>Topográfia:</i> Brüsszel, Lengyelország, Csehország, Közél-Kelet, Izrael.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Az Európai Unió céljainak felidézése. • Az európai integráció eredményeinek és problémáinak áttekintése. • A közép-európai régió középkori, újkori és mai térképeinek összehasonlítása. • A közép-európai népek helyzetének összehasonlítása a középkortól napjainkig. • Az Amerikai Egyesült Államok szuperhatalmi helyzetének elemzése és értékelése katonai, politikai, gazdasági és kulturális téren. • Kína világgazdasági és világpolitikai szerepének megvitatása. • A közel-keleti konfliktusról megfogalmazott álláspontok és érvek azonosítása,
<i>Közép-Európa</i>	<ul style="list-style-type: none"> • A régió sajátosságai (jellemzően kontinentális helyzet, birodalmi függés és nemzeti sokszínűség). • A második világháború hadszíntere. • A szovjet megszállás. • A visegrádi együttműködés. 		
<i>Az Amerikai Egyesült Államok</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Az Amerikai Egyesült Államok létrejötte. • Az amerikai polgárháború okai és eredményei. • Az Amerikai Egyesült Államok világhatalommá válása. 		
<i>India</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Az indiai civilizáció vallási és kulturális alapjai. • A brit gyarmati uralom. • Gandhi és a függetlenségi mozgalom. • A jelenkori India ellentmondásai. 		
<i>Kína</i>	<ul style="list-style-type: none"> • A kínai civilizáció vallási és kulturális alapjai. • Kína félgymati sorban. • A japán megszállás. • Mao Ce-tung és a kommunista diktatúra. • A gazdasági óriás. 		

A Közel-Kelet	<ul style="list-style-type: none"> • Az Oszmán Birodalom felbomlása. • Izrael állam létrejötte. • Az olaj szerepe a régió történetében. • Az iszlám és az iszlamizmus. • Etnikai, vallási és gazdasági törésvonalak. 		beszélgetés a békés megoldási módokról.
---------------	---	--	---

TEVÉKENYSÉGEK:

- Információk gyűjtése a visegrádi együttműködés előzményeiről és jelenlegi tartalmáról.
- Az Amerikai Egyesült Államok világhatalmi szerepének elemzése gazdasági adatsorok segítségével.
- Különböző források gyűjtése az indiai és kínai civilizáció történetéből, ezek alapján ismertető, prezentációk készítése.
- Az Oszmán Birodalom, valamint a Közel-Kelet területi változásainak nyomon követése történelmi térképeken.
- Beszámoló, prezentáció készítése az arab-izraeli konfliktusról (pl. az izraeli határ változásai, az olajválság).

TÉMAKÖR: Mérlegen a magyar történelem

ÓRASZÁM: 5 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Lábnymaink a nagyvilágban</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Világjáró magyarok (utazók, felfedezők). • Tudósok és feltalálók (pl. informatika, autóipar, úrkutatás). • Világraszóló sportsikerek – magyarok az olimpiákon. • Magyar művészek a világban. 	<i>Javasolt személyek (altémánként 1-2):</i> Julianus barát, Kőrösi Csoma Sándor, Magyar László; Neumann János, Csonka János, Galamb József, Kármán Tódor; Papp László, Puskás Ferenc, Egerszegi Krisztina, Balczó András;	<ul style="list-style-type: none"> • Valamely területen kiemelkedő eredményt elérő magyarok tevékenységének felidézése, bemutatása. • A Magyar Királyság középkori sikeressége okainak felidézése.
<i>A magyar megmaradás kérdései</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Magyarország mint szuverén európai hatalom a középkorban. • A török kor: a középkori örökség pusztulása és az etnikai arányok romlása. • Az Osztrák-Magyar Monarchia, a Közép-Európát sikeresen egyesítő birodalom. • Trianon máig tartó hatásai: a kisállami lét kényszerpályái a nagyhatalmak árnyékában. • Új típusú kapcsolatépítés a rendszerváltoztatás után a 	Liszt Ferenc, Munkácsy Mihály, Kodály Zoltán, Bartók Béla, Korda Sándor.	<ul style="list-style-type: none"> • Érvek gyűjtése a Habsburg Birodalomhoz tartozásunk előnyei és hátrányai mellett a 18. században és a 19. század első felében. • Levert szabadságharcaink értékelése az utóbbi évtizedek eredmények alapján.

	kisebbségbe került magyarsággal. <ul style="list-style-type: none"> • A magyar megmaradás titkai: szabadságharcok, békés építkezés. 		
--	---	--	--

TEVÉKENYSÉGEK:

- Világjáró magyar utazókról szóló beszámolók készítése.
- Kiselőadások, bemutatók készítése magyar tudósokról, feltalálókról, találmányokról, olimpiakonokról, művészekről.
- Referátum készítése egy magyar Nobel-díjas tudósról (pl. Szent-Györgyi Albert, Gábor Dénes stb.).
- Prezentáció készítése egy sikeres magyar sportolóról.
- Példák gyűjtése kisebbségben élő magyarság megmaradásáért folytatott küzdelem formáira és képviselőire.

Továbbhaladás feltételei:

- A tanuló ismerje a második világháború következményeit: a kétpólusú világ kialakulását, jellemzőit, a hidegháború jelentős eseményeit
- A tanuló ismerje Magyarország helyzetét a második világháború követően, a Rákosi rendszer jellemzőit
- A tanuló ismerje az 1956-os forradalom eseményeit és következményeit, a Kádár- rendszer jellemzőit.
- A tanuló ismerje a világ területi változásait a meghatározó régiók, országok helyzetét
- A tanuló ismerje Magyarországon zajló rendszerváltás eseményeit, Magyarország történetét az ezredfordulóig.